

KUNST I HOSPICEREGI

AF GRITH RUGAARD, STUD.CAND.SCIEN.SAN.
SYGEPLEJERSKE, BA (HONS) KUNSTHISTORIE

PROGRAM

- Præsentation
- Feltstudier ved St.Christopher's Hospice
- Kort om St Christopher's Hospice
- Kunstens betydning og funktion på St Christopher's Hospice (herunder mål med kreativitet og kunst på St Christopher's) Interview med Director for Supportive Care
- 1) individuel kunstterapi – bedside (case stories)
- 2) bryde tabuer og ændre attituder/opfattelser af hospices, døden og det at dø
 - gøre hospice til et levende sted
 - kunstaktiviteter i grupper

ST. CHRISTOPHER'S HOSPICE, SYDENHAM, LONDON

FAKTA OM ST. CHRISTOPHER'S

- Founded by Dame Cicely Saunders in 1967 St Christopher's is widely recognised as the first modern hospice.
- St Christopher's is a registered charity. It costs over **£19 million** each year to maintain our services. All our services to patients and families are free. **We need to fundraise approximately £13 million each year.** We rely on the support of individuals, companies and trusts to maintain our services and continue to offer our specialist end of life care and family care services free of charge to patients and families.
- Caring for people across Bromley, Croydon, Lambeth, Lewisham and Southwark, covering a population of **1.5 million people.**
- St Christopher's has 455 paid staff working across our sites and in the community.
- We have over 1,000 amazing volunteers.
- 17 high street shops across South East London, staffed largely by volunteers.
- St Christopher's was awarded the prestigious Conrad Hilton Humanitarian Prize in 2001, presented by Kofi Annan.

FAKTA OM ST. CHRISTOPHER'S

- Grundlagt af Dame Cicely Saunders i 1967. St Christopher's er bredt anerkendt som det første modern hospice.
- St Christopher's er anerkendt som velgørende organisation. Det koster over **£19 millioner** hvert år at drive hospice og de mange tiltag tilknyttet hospicet. Alle tilbud er gratis for patienter og pårørende. **Vi skal hvert år fundraise ca. £13 millioner.** Vi er afhængige af både private støtter, virksomheder og fonde i bestræbelserne på at opretholde aktiviteterne for patienter og pårørende.
- Hospicet dækker områderne Bromley, Croydon, Lambeth, Lewisham og Southwark, hvor der bor ca **1.5 millioner**.
- St Christopher's har 455 ansatte på hospice og rundt i lokalområdet.
- Vi har over 1,000 fantastiske frivillige.
- 17 genbrugsbutikker i det Sydøstlige London, primært bemandet af frivillige.
- St Christopher's modtog den prestigefyldte Conrad Hilton Humanitarian Prize i 2001, overrakt af Kofi Annan.

FAKTA - PALLIATIV PLEJE

- Last year we received over 3,300 patient referrals and estimate that in excess of **5,000 people drew on our help** for themselves or someone in their family.
- Last year we cared for an **average of 650 people at home each month.**
- Our visiting specialist team of nurses, doctors, social workers and other skilled clinical professionals made over **14,000 home visits last year**, including 600 in the evening, overnight or at weekends.
- Our 48-bed Inpatient Unit provided skilled and compassionate care for around **800 patients** last year.

FAKTA - PALLIATIV PLEJE

- Sidste år modtog vi over 3,300 patienter og det vurderes, at over **5,000 personer trak på vores hjælp** til dem selv eller en i deres familie.
- Sidste år har vi ydet omsorg i hjemmet for **650 personer i gennemsnit hver måned**.
- Vores udgående team af specialister foretog over **14,000 hjemmebesøg sidste år**, inklusiv 600 om aftenen, overnattende eller i weekenden.
- Vores sengeafsnit med plads til 48 patienter ydede professional og omsorgsfuld behandling for ca **800 personer** sidste år.

FAKTA - PALLIATIV PLEJE

- Our extensive day care services include specialist clinical care, as well as supportive care services and creative and complementary therapies.
- Our Anniversary Centre offers day and outpatient services and is also open to the public. It is open seven days a week from 8am – 9pm.
- In any one month, up to **320 people received care via our outpatient clinics** run by specialist nurses.
- We have a specialist lymphoedema service based at St Christopher's Bromley, Caritas House.
- Our Candle Project last year supported around 200 families and 400 bereaved children and young people from across south London.
- Our Care Home Project Team work with around 100 nursing care homes supporting staff developing end of life skills.
- St Christopher's has set up a care coordination service in Bromley, called Bromley Care Coordination, which last year accepted 350 new patients. The service aims to ensure that more people who are at the end of life experience a seamless service, integrating health and social care.
- We have been asked to provide a personal care service for people at the end of life in Croydon and Bromley. Our team of 50 delivered over 40,000 hours of care across both boroughs last year.

FAKTA - PALLIATIV PLEJE

- Vores daghospice tilbud omfatter specialiseret klinisk behandling såvel som støtte og kreativ terapi.
- Vores Anniversary Centre tilbyder services til dagpatienter og er også åben for offentligheden. De har åbent hver dag ugen igennem mellem kl. 8 og kl. 21.
- På en måned benytter op mod **320 personer behandling via vores outpatient klinikker** drevet af specialuddannede sygeplejersker..
- Vi har et specialiseret lymfødem tilbud placeret på St Christopher's Bromley, Caritas House.
- Vores Candle project støttede sidste år omkring 200 familier og 400 børn og unge, der havde mistet fra hele det sydelige London.
- Vores Care Home Project Team arbejder sammen med omkring 100 plejehjem for at opgradere personalets kompetencer i forhold til livsafslutning.
- St Christopher's har oprettet en koordinerende enhed i Bromley, der hedder Bromley Care Coordination, som sidste år optog 350 nye patienter. Målet med enheden er at sikre, at flere mennesker ved livets afslutning får en gnidningsfri oplevelse af omsorg og behandling fra forskellige instanser.
- Vi er blevet bedt om at udvide til også at omfatte områderne Croydon og Bromley. Vores team på 50 medlemmer har leveret over 40.000 timers omsorg i de to "kommuner" i løbet af sidste år.

FAKTA UDDANNELSE

- St Christopher's is one of the largest providers of palliative care education in the world. We estimate that **we reach around 4,000 people every year.**
- St Christopher's is committed to an ongoing programme of research, directed at improving care for patients and those close to them.
- Our library houses a unique collection of material on all aspects of palliative care, death and bereavement, as well as material by and about Dame Cicely Saunders.
- Our bookshop offers nearly 200 items, including a section on bereavement, books for children and books discussing issues around death and dying.
- St Christopher's trains medical students from King's College London and St George's Hospital Medical Schools. Over 150 students visited us last year.
- St Christopher's Schools Project has worked with over 40 schools. The project aims to change attitudes and dispel myths around death and dying.

FAKTA UDDANNELSE

- St Christopher's er en af de største udbydere inden for undervisning omkring palliative behandling i verden. Vi anslår, at **vi når omkring 4.000 personer hvert år.**
- St Christopher's har forpligtet sig på et forskningsprogram med focus på constant at udvikle og forbedre omsorgen for patienter og deres nærmeste.
- Vores bibliotek har en unik samling af materialer om alle aspekter af palliative behandling, død og sorg-processer samt materialer om og af Dame Cicely Saunders.
- Vores boghandel tilbyder næsten 200 titler omfattende en afdeling om dødsfald, bøger for børn og bøger, der debatterer emner omkring død og det at dø.
- St Christopher's uddaner medicin studerende fra King's College London and St George's Hospital Medical Schools. Over 150 studerende besøgte os sidste år r.
- St Christopher's Schools Project samarbejder med over 40 skoler. Projektet har til formal at ændre holdninger og punktere fordomme og myter omkring døden og det at dø.

DAME CICELY MARY SAUNDERS (22 JUNE 1918 – 14 JULY 2005)

MALET AF MARIAN BOHUSZ-SZYSZKO (1901-1995)

MÅL MED KREATIVITET OG KUNST PÅ ST CHRISTOPHER'S

- Kunst og kreativitet:
 - er en vigtig menneskelig aktivitet
 - har betydning for livskvalitet
 - forbedrer emotionel stabilitet, personlig berigelse og selvforståelse
 - kan tilbyde en distraktion fra depression og svære perioder

Kunst som terapi – socialt og psykisk (fokuserer på håb og mening)

HVAD KAN KUNSTEN BRINGE TIL DET PALLIATIVE MILJØ?

- *“Death, dying and bereavement are an important part of life, and while we all know that we will face them, we often do not think through our responses to these powerful elements of life in advance. The arts are a mechanism for facilitating a response to current experience and giving it meaning. Using the creative arts with people facing death, dying and all that this brings is not just about offering them a “nice time” or about taking their minds off their illness. The arts bring with them possibilities: possibilities for motivation and growth, for coping and change, for self-actualisation and self-realisation. They also offer possibilities of making sense to situations, to create something of value and to leave something behind which says ‘this was me, this is what my life has meant!’”*

Nigel Hartley

HVAD KAN KUNSTEN BRINGE TIL DET PALLIATIVE MILJØ?

- *“Døden, det at dø og det at miste er væsentlige elementer af livet og selvom vi alle ved, at vi vil komme til at opleve det, så er det de færreste af os, der på forhånd overvejer, hvordan vi vil reagere på dem. Kunsten er et middel til at facilitere en reaktion på et oplevelse her og nu og give den mening. Når vi bruger kunst sammen med døende og deres pårørende er det ikke bare for at de skal have en god oplevelse eller for at aflede opmærksomheden fra sygdommen. Kunsten giver dem muligheder; muligheder for motivation og udvikling, for at tackle situationen og for forandring, for at realisere og aktualisere dem selv. Det giver også mulighed for at skabe mening i situationen, at skabe noget værdifuldt og for at efterlade noget, som siger ‘det her var mig – det var det mit liv betød!’”*

Nigel Hartley

NIGEL HARTLEY

HVAD KAN KUNSTEN BRINGE TIL DET PALLIATIVE MILJØ?

- “The arts move us. We all respond to the arts in one way or another. Music for example moves us physically; we tap our feet, clap our hands or sing along and in doing so we are helped on our way. Sometimes a painting disturbs us or challenges us. Other times a poem inspires us or moves us to tears. What place do all of these things take in our everyday lives, and particularly in the lives of those who are dying? Could it simply be that they elicit a response? From the isolation and paralysis of being faced with trauma such as terminal illness, do the creative arts offer us a foundation from which to respond and find our way back into the world? Do they provide a context? Where we can have the opportunity to reintegrate ourselves back into the world? Do they provide a context where we can have the opportunity to reintegrate ourselves into life, safely and actively?”
- Nigel Hartley

HVAD KAN KUNSTEN BRINGE TIL DET PALLIATIVE MILJØ?

- *“Kunsten rører os. Vi reagerer alle på kunst på den ene eller anden måde. Musik berører os fysisk; vi bevæger foden, klapper i hænderne eller synger med og ved at gøre det hjælpes vi på vej. Nogle gange kan et maleri forstyrre os eller udfordre os. Andre gange inspirers vi eller røres til tårer af et digt. Hvilken plads for disse ting i vores liv og særligt for dem, der er døende? Kan det helt simpelt være, at de fremkalder et svar? Kan kunsten være det fundament, der giver os mulighed for at komme ud af isolationen og lammelsen ved at få en livstruende sygdom? Kan kunsten give kontekst? Er det her vi får lejlighed til at træde tilbage ind i verden?”*
- Nigel Hartley

KONTROL

- At lade sig absorbere i andet end terminal sygdom og lindre frygt for døden og afmagtsfølelse ved at tilbyde et område det døende menneskes liv som vedkommende har kontrol over.

CASE STORY

- June, 78-årig hospice patient indlagt med end-stage ovariecancer. Mor til 7. Skilt fra nu afdød mand. Henvist til kunstterapi for emotionel støtte. Mange tab. Immobil. Ordfattig og svær at tale med for sygeplejerskerne.
- Art session: blomster, mixed media med våde servietter.
- *“Jeg ønsker ikke at være sådan – sengeliggende. Jeg vil op og ud i mine omgivelser.”*
- *“Jeg føler mig styrket og i stand til at konfrontere hårde tanker og svære følelser gennem det medfølelende og empatiske rum som kunstterapien skaber”*

CASE STORY

FORTALT AF KUNSTTERAPEUTEN

- Edward 59-årig mand med fremskreden neurologisk sygdom og udtalt tale og mobilitetsproblemer. Svært deprimeret. Tidligere håndværker. Tidligere afvist al kreativ aktivitet, da han følte at alt hvad han kunne frembringe ville være sørgeligt ift tidligere formåen. Overkom sin modvilje og overtalt til at arbejde med ler og frembrang en fin elefant. Herefter malede han silketørklæder som familien bar til hans begravelse.
- Michael, 49-årig mand med svære rygsmerter. 10 – årig søn havde meget svært ved at besøge sin far.

FEEDBACK FRA PATIENTER

- Nydelse
- Fornøjelse
- Bedre humør
- Lindring af kedsomhed
- Stolthed
- Succesoplevelse
- Glæde at kunne lave noget til familie og venner

DET SOCIALE PROGRAM – EN ANDEN DIMENSION OG FUNKTION

- Ugentligt program
- The St Christopher's School Project
- Samarbejdet med The Royal Academy of Arts

SOCIAL PROGRAMME

- Hver mandag St Christopher's Community Choir and Pizza Night
- Hver tirsdag St. Christopher's Curry and Art Night
- Hver onsdag St. Christopher's Quilting Project
- Hver torsdag Death Chat at St. Christopher's
- Hver fredag St. Christopher's Drama Group

THE ST. CHRISTOPHER'S SCHOOL PROJECT

- Music and Arts in Health Promotion and Death Education: The St Christopher's Schools Project
- BBC: Little change in public attitudes towards death and dying over the past 40 years.
- Department of Health's first "End of Life Strategy" 2008: need to develop programmes which would challenge perceptions of death and dying in order to change people's attitudes towards the end of life.

THE ST. CHRISTOPHER'S SCHOOL PROJECT

- Musik og kunst bruges i undervisning om døden: St. Christopher's schools project
- BBC: Der er sket meget lidt i den offentlige holdning til døden og det at dø gennem de seneste 40 år.
- Sundhedsstyrelsen kom med sin første "End of Life Strategy" i 2008: Der er behov for at udvikle programmet, der kan være med til at ændre holdningerne til og opfattelsen af døden, før vi kan skabe en holdningsændring omkring livets afslutning

THE UNDERLYING AIM:

- Not only about creating a society which is more at ease with the inevitability of death, but to create a society where the deaths of individual citizens are made better, due to:
 - Advanced planning
 - Open conversations
 - Overall challenging of denial and fear

DET UNDERLÆGGENDE MÅL:

- Det handler ikke blot om at få et samfund, der er mere afslappet omkring dødens uundgåelighed, men om at skabe et samfund hvor den enkeltes død bliver bedre gennem:
 - Forhåndsplanlægning
 - Åbne samtaler
 - En overordnet udfordring af benægtelse og angst

ARTS FOR LIFE

- <https://youtu.be/mRr41Jbf6nk>
- <https://youtu.be/N3aVUUWozPA>

ROYAL ACADEMY OF ARTS

- Personal Landscapes 2012
- Portraying life 2013
- Sensing spaces 2014
- Rubens and his legacy 2015

Udstillinger i samarbejdet med det britiske kunstakademi

PERSONAL LANDSCAPES

- This project offered the opportunity for those people affected by death, dying and bereavement to explore their own changing 'landscape' from a range of different perspectives. We will all die; we will all be bereaved. Significant events in life offer possibilities for us to re-form and sometimes to re-create our own 'vista', 'story' or 'landscape' in order to make sense of, and capture, what is happening to us and what really matters. The creative arts offer a powerful and meaningful context in order to contain and capture these events from specific moments in time; leaving behind a legacy, which can be both deeply personal, and a real work of art, which can be witnessed, shared and remain long after we have died.

PERSONLIGE LANDSKABER

- Projektet giver mulighed for, at dem, der på den ene eller anden måde er tæt på døden, kan udforske ændringerne i deres eget "landskab" fra forskellige perspektiver. Vi skal alle dø; og vi vil alle opleve dødsfald hos vores nærmeste. Afgørende begivenheder i livet giver mulighed for at forandre eller endda genskabe vores "udsigt", "historie" eller "landskab" i forsøget på at skabe mening og indfange det, der sker for os og hvad det betyder. Kunst tilbyder en magtfuld og meningsfuld ramme til at indfange disse afgørende øjeblikke; at efterlade noget, som bade kan være dybt personlig og samtidig et kunstværk, som kan opleves, deles og bestå længe efter vores egen død.

PERSONAL LANDSCAPES

PERSONAL LANDSCAPES

THE WHEELS ARE FALLING OFF

This painting was created in the weeks leading up to the General election 2015. Patients who meet at the hospice on a Tuesday gathered together news articles and images. The images they collected reflect for them what is going on in their world today.

There are references to religious wars, the difficult issues around immigration, the power of money, world pollution, how we care for the elderly and that whatever's going on we'll all die eventually one day. On a lighter note, the rocket at the top of the picture is heading off to the moon, a place of escape and a place where there are no politicians.

The photographs displayed on these boards and in the surrounding corridors were created as part of a four week project at St Christopher's Hospice. Working in partnership with the hospice arts team and Dulwich Picture Gallery, patients, carers, staff, volunteers and visitors to St Christopher's were given the opportunity to create their 'Portrait of a Lifetime'. Over 500 photographs were created in all.

PORTRAITS

- The project ran alongside a new Eduard Manet exhibition – 'Portraying Life' which was shown at the Royal Academy in Piccadilly.
- This project provided an opportunity for those people affected by long-term illness, old age, death, dying and bereavement to explore their own self-portraits from a range of different perspectives. We will all die; we will all be bereaved. Significant events in life offer possibilities for us to re-form and sometimes to re-create our own 'story' or 'portrait' in order to make sense of, and capture, what is happening to us and what really matters.
- "I feel I have achieved something to be proud of, and I have enjoyed hearing praise for the work from others as it makes me feel noticed. I also like the fact that the artwork will be around for a long time. It's done a lot for me personally too... I used to feel quite fragile and tearful, but now I feel like I'm back to myself and feeling stronger, and I've found my fight in me. Being with others helps as it makes me feel like I'm not alone."
- *Sheila, a patient*
- "This was an inspirational project for me, and I have achieved something that I had never felt I could do. It's been good for my sense of wellbeing and boosted my confidence and self-respect, and makes me feel worthwhile. I didn't realise that art galleries were so accessible and had always assumed that they were for clever arty people, and not for the everyday working class person. The discussion helped other people to have an understanding of our situations and of what can be achieved even in your last days, weeks or years of life."
- *Val, a patient*

PORTRAITS

- Projektet kørte sideløbende med en udstilling af Eduard Manes – “Portraying life”, der blev vist på et af kunstakademiets museer.
- Projektet gav mennesker, der var ramt af livstruende sygdom, var døende, alderdom eller som havde mistet til at udforske deres egne selv-portrætter ud fra mange forskellige perspektiver. Vi skal alle dø; vi vil alle opleve at miste. Afgørende øjeblikke i livet giver mulighed for at omforme eller endda genskabe vores egen historie eller portræt for at skabe mening.
- “ Jeg har en oplevelse af at have udrettet noget jeg kan være stolt af og jeg har nydt at høre mine værker blive rost og få fornemmelsen af at blive set. Jeg kan også godt lide tanken om, at kunstværkerne vil være her længe efter, at jeg er død – det har givet mig rigtigt meget også helt personligt... I følte mig skrøbelig og havde let til tårer, men nu føler jeg, at jeg er tilbage som migselv og endda stærkere og jeg har fundet en kampgejst i migselv. Det at være sammen med andre har givet mig oplevelsen af ikke at være alene.
- *Sheila, a patient*
- “Det har været et inspirerende project og jeg har opnået noget, jeg aldrig troede, jeg ville kunne. Det har været godt for mit velbefindende og har styrket min selvtillid og selvrespekt og givet mig en oplevelse af at have værdi. Jeg var ike klar over, at kunstgallerier kunne være så tilgængelige og jeg har altid troet, at de kun var for kloge kunstinteresserede folk og ikke for helt almindelige mennesker. Debatten har hjulpet andre mennesker til at forstå vores situation og af hvad, man kan opnå selv i de sidste dage, uger eller år af vores liv.”
- *Val, a patient*

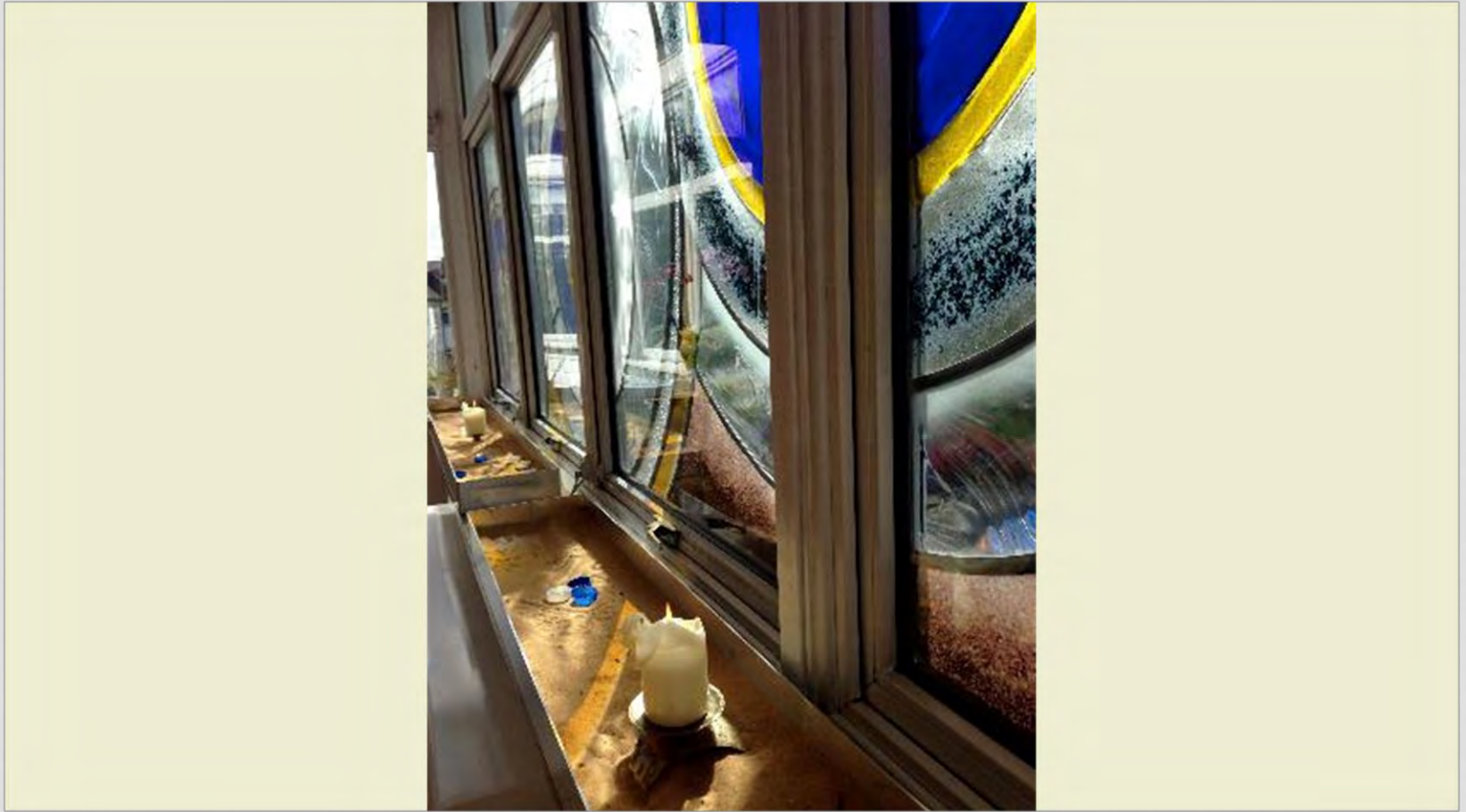

IN MEMORY OF THOSE
WHO ACHIEVED SO MUCH
FOR OUR BENEFIT

der
/2012

PILGRIM ROOM

PILGRIM ROOM

MULIGHEDERNE ER LEGIO

- Keramik (figurer, navneskilte,
- Mosaikker (billederammer, spejle, borde)
- Malerier
- Tegninger
- Creative writing
- Musik
- Art journaling